

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název: *Politická kultura a volební chování studentů*

Autor: Adam Dvořák

Vedoucí: Mgr. Martin Štefek, Ph.D.

Adam Dvořák si vytkl za cíl zpracovat empirickou studii o politickém chování českých studentů. Práce je dělena do dvou částí osmi kapitol (včetně rozsáhlé přílohy), má celkem 110 tiskových stran. V úvodu vysvětluje, že rámcem pro analýzu bude koncept politické kultury G. Almonda a S. Verby, respektive některé nástroje (zejm. kompetence) z jejich teorie. Výzkumnou otázku formuluje následovně: „*Jaký je vztah mezi politickou kulturou a volebním chováním studentů vysokých škol?*“ (s. 9). K naplnění cílů se autor rozhodl provést dotazníkové šetření. O jeho metodice pojednává v druhé části práce.

V první kapitole je představen Almondův a Verbův koncept politické kultury a také je nastíněn kontext, ve kterém vznikal. Přístup je popsán na poměry BP relativně podrobně (zmiňovány jsou často i aspekty teorie, které v práci nebyly využity), ovšem ne všude přesně. Domnívám se, že např. vysvětlení pojmu „občanská kultura“ zcela nekoresponduje s jeho významem v knize *The Civic Culture*. Postrádám také vysvětlení, proč se kolega Dvořák rozhodl pro aplikaci právě této teorie. Jako nástroj k provedení analýzy se bezesporu hodí, ovšem jedná se o 55 let staré (nebo mladé) schéma, které bylo dobově zakotvené. Autor se s tímto faktem kriticky nevyrovnává, zmiňuje ovšem, a to je potřeba zdůraznit, i novější debaty o studiu a měření participace.

Ve druhé kapitole je tematizována problematika občanské kompetence. Ta je pak měřena u vysokoškolských studentů. Z knihy *The Civic Culture* kolega Dvořák zmiňuje pojednání o vlivu vzdělání na politické chování. V kapitole postrádám úvahu o (Almondových) pojmech „interní efektivita“ a „externí efektivita“. (Autor koncept „efektivity“ zmiňuje až při rozebírání Linkovy knihy.)

Třetí kapitola shrnuje dosavadní výstupy domácích výzkumů politické kultury v ČR. (Zmiňuje práce Z. Vajdové a J. Stachové, I. Nosála, M. Klicperové a I. Feierabenda či L. Linka.) Autor uvádí, že „*Almondův a Verbův koncept se v české, potažmo československé, sociologii*

příliš neuchytil“ (s. 24). Je pravda, že jen málo badatelů si *The Civic Culture* volí jako hlavní výzkumný rámec. Zároveň je však nezbytné podotknout, že mnoho autorů ji využívá implicitně a jiní, např. L. Linek (což Adam Dvořák sám uvádí) části teorie využívá.

Ve čtvrté kapitole je představena metodika a postup práce. Adam Dvořák sebral data od 202 respondentů – studentů VŠ ve věku 19 až 27 let. Použitý vzorek poté konfrontuje z daty MŠTS a ukazuje míru (ne)reprezentativnosti vzorku (s. 31–32). Největší zkreslení plyne z nadreprezentace studentů žijících v Praze (39 % respondentů z Prahy vs. 13,46 % podle statistik). Problematiku vzorku autor bohužel nekonzultuje s literaturou zaměřenou na provádění podobných výzkumů. (Citována není žádná učebnice sociologie či statistiky, ačkoliv jsem na kolegu Dvořáka apeloval, aby před zahájením psaní některé základní texty nastudoval.)

Pátá kapitole rozsáhle prezentuje získané výsledky. V grafech ukazuje, jak jednotlivé charakteristiky (např. studovaný obor, velikost obce, příjmová skupina apod.) souvisejí s politickým chováním. Relativně malý počet respondentů však zamezuje analyzovat konkrétní skupiny. Zahrnovat do vyhodnocení voliče nejmenších stran (viz např. graf 13) není šťastné (sám jsem kolegovi navrhol vytvoření kategorie „ostatní“). Autor sebral velké množství dat, ovšem při jejich zpracování upozadil téma předesílané v názvu práce. „Volební chování“ je v práci tematizováno málo.

První věta závěru nekoresponduje s výzkumnou otázkou v úvodu: „*V této práci bylo cílem zjistit, jaká je politická kultura českých studentů vysokých škol*“ (s. 85). Deklarovaným cílem bylo analyzovat vliv politické kultury na volební chování (srov. s. 9)!

Celkový dojem z předložené bakalářské práce je smíšený. Autorovi nelze upřít snahu o napsání originální práce a o publikování nových poznatků z dané oblasti. Ocenit lze též pokus o aplikaci teorie v empirickém výzkumu. Zároveň je třeba kriticky posoudit způsob naplnění cílů, zejména fakt, že k vyhodnocení sebraných dat se nabízelo použít širokého spektra analytických nástrojů. Výstupy Dvořákova výzkumu jsou sice zajímavé, často jsou však spíše prezentováním dat bez pokusu o jejich analýzu. Jako vedoucí práce navíc musím podotknout, že rozmyšlení práce by si bývalo zasloužilo více času.

Bakalářskou práci Adama Dvořáka **doporučuji** k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným poznámkám navrhuji hodnocení mezi stupni „**velmi dobře**“ a „**dobře**“.

V Praze dne 28. 8. 2018

Martin Štefek